ΣΑΒΒΑΤΟ 7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2026

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Υπεύθυνη τμήματος ΝΓΛ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ

Στην διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας ο θεσμός της οικογένειας αλλάζει και εξελίσσεται διαρκώς. Οι διάφορες κοινωνικοοικονομικές, πολιτισμικές, θρησκευτικές, πολιτικές αλλαγές της ανθρωπότητας διαποτίζουν, διαρκώς, το θεσμό της οικογένειας, επηρεάζοντας και μεταλλάσσοντας τη δομή και τη σύστασή του. Η οικογένεια αναπτύσσει, συνεχώς, ανθεκτικότητα μπροστά σε κάθε κρίση και αλλαγή της κοινωνίας των ανθρώπων, αποτελεί διαχρονική αξία, αφού μετουσιώνεται σε εργαστήρι ζωής, όπου επιτρέπεται η διαιώνιση και η επιβίωση του ανθρώπινου είδους. Δεν είναι καθόλου τυχαίο πως έχει αντέξει και υφίσταται στο πέρασμα της ανθρώπινης ιστορίας μέχρι και σήμερα.

Η ελληνική οικογένεια άφησε πίσω της την διευρυμένη πατριαρχική οικογένεια στα τέλη της δεκαετίας του 70, περνώντας σιγά- σιγά στη σύγχρονη πυρηνική οικογένεια. Ωστόσο, σήμερα, η οικογένεια καλείται, ξανά, να αλλάξει την μορφή της βιώνοντας σε αυτή την φάση μια μεγάλη αποσταθεροποίηση, αβεβαιότητα και ασάφεια, η οποία βρίσκει τη σύγχρονη οικογένεια σε κρίση.

Αλλαγές που γίνονται σε παγκόσμιο επίπεδο δυσκολεύουν τους γονείς να πατήσουν σε ένα σταθερό και δομημένο έδαφος. Η κρίση, που υφίσταται ο κόσμος μας, δεν είναι μόνο οικονομική αλλά και πολιτισμική, πνευματική κι αξιακή. Η σύγχρονη οικογένεια έχει να αναδείξει τις εσωτερικές δυνάμεις της, να κατανοήσει την σύγχρονη πολυπλοκότητα της εποχής μας, να προετοιμασθεί για την αντιμετώπιση των δυσκολιών που υφίσταται, σε κοινωνικό, προσωπικό και οικογενειακό επίπεδο. Καλείται να στρέψει, με βαθύτατη τρυφερότητα, το βλέμμα πάνω της. Και αυτό, όχι γιατί καταφέρνει να λειτουργήσει πάντοτε αποτελεσματικά, αλλά για την ειλικρινή διάθεσή της να παλέψει, να υπερβεί τις όποιες δυσκολίες, να κατανοήσει τις όποιες αντιφάσεις και συγκρούσεις βιώνει και να αναδείξει τον πυρήνα της.

Ο πυρήνας της οικογένειας αποτελείται από τον έρωτα του ζευγαριού και την ανυπέρβλητη και ανιδιοτελή αγάπη προς το παιδί. Μια αγάπη που μπορεί και υπερβαίνει τη ναρκισσιστική αγάπη που αφορά και χωρά μόνο τον εγωιστικό μας εαυτό. Όταν τα πράγματα δυσκολεύουν και φαίνονται κάποιες φορές αδιαπέραστα, τότε η οικογένεια έχει να αντλήσει από τα αποθέματα αγάπης και έρωτα του ζευγαριού, που αρχικά ενώνεται για να συνυπάρξει και στην συνέχεια βρίσκει το θάρρος να ξεκινήσει το απαιτητικό, αλλά ανεξάντλητο ταξίδι χαράς που προσφέρει το βίωμα του γονιού, βιώνοντας ταυτόχρονα την βαθιά ευγνωμοσύνη του να δημιουργείς και να είσαι μέλος της δικής σου οικογένειας.

Έλσα Καλαμπάκα, Υπαρξιακή Ψυχοθεραπεύτρια - Συστημική Οικογενειακή Θεραπεύτρια, 29 Απριλίου,2020. (ελαφρώς διασκευασμένο)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ. ΠΩΣ ΒΛΕΠΟΥΜΕ ΣΗΜΕΡΑ ΤΟ ΘΕΣΜΟ ;

Σε έναν κόσμο που διαρκώς αλλάζει, φαίνεται πως υπάρχει ένας θεσμός που παραμένει σταθερός: Η οικογένεια. Αυτό είναι το βασικό συμπέρασμα έρευνας που διενεργήθηκε από το Εθνικό Ίδρυμα Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) .

Φαίνεται ότι, παρά το πώς έχει εξελιχθεί η ελληνική κοινωνία διά μέσου των δεκαετιών, το πώς έχουν επηρεαστεί οι ανθρώπινες σχέσεις και το πώς έχει αλλάξει ο κοινωνικός ιστός, η οικογένεια παραμένει σταθερή. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μεταξύ Μάρτιου και Ιουνίου 2023, από την MRB Hellas, σε σταθμισμένο δείγμα 1000 ατόμων μεταξύ 20 και 65 ετών.

Στη συντριπτική τους πλειονότητα, οι Έλληνες αξιολογούν ως «*πολύ*» και «*πάρα πολύ*» σημαντική την οικογένεια, καθώς συνολικά, οι δύο απαντήσεις συγκεντρώνουν ποσοστό 96%, με 24% και 72% αντίστοιχα.

Ενδιαφέρον, **όμως**, έχουν οι απαντήσεις στο ερώτημα «*ποιους θεωρούμε σήμερα οικογένεια*», **καθώς** οι συμμετέχοντες απαντούν πρώτα τους γονείς τους (81,8% των απαντήσεων), μετά τον/την σύντροφο (76,9%) και στην τρίτη θέση τα παιδιά τους (73%). Σημαντική θέση κατέχουν επίσης και οι παππούδες – γιαγιάδες (55,6%) και οι λοιποί συγγενείς (41,9%).

Το «*ημερολόγιο σύστασης της οικογένειας*» αναπροσδιορίζεται και έχει μετατεθεί έπειτα από την ηλικία των 30 ετών, ενώ την ίδια στιγμή ο γάμος και ιδιαίτερα ο θρησκευτικός, εμφανίζει «σημάδια κόπωσης». Στην Ελλάδα, οι γυναίκες διστάζουν όλο και περισσότερο να αποκτήσουν πάνω από δύο παιδιά, ενώ τελευταία η τάση είναι να παραμένουν στο ένα παιδί. **Ταυτόχρονα**, οι οικονομικοί λόγοι, σε ποσοστό 48,7% και η εργασιακή ανασφάλεια με ποσοστό 12,1%, αξιολογούνται ως οι κυριότερες αιτίες για τις οποίες οι άνθρωποι δυσκολεύονται σήμερα να κάνουν οικογένεια. Στο ερώτημα «*Ποια θεωρείτε ως μεγαλύτερη 'απειλή' για τη δημιουργία οικογένειας στην Ελλάδα σήμερα;*», οι ερωτώμενοι απαντούν: την οικονομική κρίση (43,05%), την επαγγελματική αβεβαιότητα (25,48%) και την αλλαγή των αξιών (23,55%).

Σχολιάζοντας τα ευρήματα της έρευνας από τη σκοπιά του δημογραφικού, υπό την ιδιότητά του ως Διευθυντή Περιεχομένου της διαΝΕΟσις , ο κ. Θοδωρής Γεωργακόπουλος, τόνισε πως η οικογένεια φαίνεται ότι ήταν η πηγή της ανθεκτικότητας της ελληνικής κοινωνίας , ενώ επισήμανε την αντίφαση: «Οι Έλληνες αξιολογούν ως εξαιρετικά σημαντικό το θεσμό της οικογένειας, όμως αυτό δεν αποτυπώνεται αντίστοιχα και στον δείκτη γονιμότητας ο οποίος στη χώρα μας είναι κάτω από 1,4 – που σημαίνει ότι σε κάθε γυναίκα στην Ελλάδα «αντιστοιχούν» 1,4 παιδιά». Ο κύριος Γεωργακόπουλος εξήγησε ότι στη χώρα μας τα ζευγάρια θέλουν κατά κανόνα να παντρευτούν και να κάνουν παιδιά, αλλά τελικά δεν κάνουν όσα ενδεχομένως να ήθελαν.

Από τον διαδικτυακό τύπο, Πέμπτη, 05 Οκτωβρίου 2023 (ελαφρώς διασκευασμένο)

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

ΜΙΑ ΜΑΝΑ ΠΟΥ ΄ΧΕ ΕΝΑ ΓΙΟ

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ
Δάφνη - Άγ. Δημήτριος

Μια μάνα που 'χε ένα γιο
μα ήταν λωλοπαρμένη*
Δεν είχε την υπομονή
για να το αναθρέψει.
Και στην ποδιά της το 'βαλε
πάει να το ρεματίσει*.

Στο δρόμο που επήγαινε
στη στράτα που πηγαίνει
Μια πέρδικα της απαντά
μια πέρδικα της λέγει:

«Μωρή σκύλα μωρή άνομη
μωρή μαριολεμένη*
Εγώ έχω δεκαοχτώ πουλιά
πάσχω να τ' αναθρέψω
Και 'συ έκανες χρυσόν υιό
πας να τον ρεματίσεις».

Και στην ποδιά της το 'βαλε
στο σπίτι της πηγαίνει
Το έβαλε στην κούνια του
το τραγουδεί και λέει:

«Γιε μου σαν γίνεις κυνηγός
σαν γίνεις παλικάρι
Σαν ανταμώσεις πέρδικα
να μην τήνε σκοτώσεις
Η πέρδικα είναι η μάνα σου
κι εγώ η μητριά σου».

(Αφηγηματικό τραγούδι, νανούρισμα, από τα Μιστεγνά Λέσβου)

*λωλοπαρμένη = αλλοπρόσαλη, τρελή
*ρεματίζω= πετάω στο ρέμα
*μαριολεμένη= πονηρή, πανούργα, ύπουλη.

Θέμα Α

Α. Να αποδώσετε συνοπτικά, σε 70-80 λέξεις, το περιεχόμενο των τριών πρώτων παραγράφων του κειμένου 1, εστιάζοντας στις αλλαγές που βιώνει ο θεσμός της οικογένειας και στις δυσκολίες που καλείται να αντιμετωπίσει.

Μονάδες 20

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ
Δάφνη - Άγ. Δημήτριος

Θέμα Β

Β1. Με βάση το περιεχόμενο των κειμένων 1 και 2 να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με τις λέξεις **Σωστό ή Λάθος.**

1. Η σύγχρονη κρίση που διέρχεται ο θεσμός της οικογένειας περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο στο οικονομικό επίπεδο. (κειμ. 1)
2. Όταν εμφανίζονται δυσκολίες, η οικογένεια οφείλει να αναζητά διέξοδο στα συναισθηματικά αποθέματα και στον αρχικό δεσμό του ζευγαριού. (κειμ. 1)
3. Στην ερώτηση «ποιους θεωρούμε σήμερα οικογένεια», οι Έλληνες ιεραρχούν στην πρώτη θέση τα παιδιά τους και ακολουθούν οι γονείς. (κειμ.2)

4. Στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα, η εργασιακή ανασφάλεια καταγράφεται ως η κυριότερη αιτία που αποτρέπει τους ανθρώπους από τη δημιουργία οικογένειας. (κειμ. 2)
5. Σύμφωνα με τα δημογραφικά στοιχεία εντοπίζεται μια ξεκάθαρη αντίφαση ανάμεσα στην υψηλή αξία που δίνουν οι Έλληνες στην οικογένεια και στο χαμηλό δείκτη γονιμότητας της χώρας. (κειμ. 2)

Μονάδες 10

Β2α. Στις δύο τελευταίες παραγράφους του κειμένου 1 («Αλλαγές που γίνονται … της δικής σου οικογένειας.») να βρείτε δύο σχήματα λόγου (μονάδες 2) και να ερμηνεύσετε τη λειτουργία τους στο κείμενο (μονάδες 3).

Β2β. **όμως, καθώς, ταυτόχρονα:** ποιος είναι ο ρόλος των λέξεων αυτών στο κείμενο 2 [είναι υπογραμμισμένες στο κείμενο] (μονάδες 2) και ποια νοηματική σχέση δηλώνει η κάθε μία από αυτές (μονάδες 3); (μονάδες 5)

Μονάδες 10

Β3. Το κείμενο 2 είναι:
α) είναι άρθρο ενημερωτικού χαρακτήρα.
β) ανήκει στο κειμενικό είδος της περιγραφής
γ) είναι πολιτικός λόγος
Αφού επιλέξετε την σωστή κατά τη γνώμη σας απάντηση (μονάδες 3), να την τεκμηριώσετε αναφέροντας τρεις κειμενικούς δείκτες που να την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3) εξηγώντας ταυτόχρονα την λειτουργία του καθενός από αυτούς (μονάδες 9).

Μονάδες 15

Γ. Να ερμηνεύσετε και να αιτιολογήσετε τη συναισθηματική μεταστροφή που βιώνει η μάνα στο κείμενο 3, αξιοποιώντας τρεις τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες. Ποια συναισθήματα σας προκάλεσε η συμπεριφορά της απέναντι στον γιο της πριν και μετά την συναισθηματική αυτή μεταστροφή της; (150–200 λέξεις)

Μονάδες 15

Δ. Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Οικογένειας γράφετε ένα άρθρο (350-400 λέξεων) στην εφημερίδα της πόλης σας για τη σημασία του θεσμού της οικογένειας. Συγκεκριμένα καλείστε να παρουσιάσετε (αξιοποιώντας δημιουργικά τις πληροφορίες των κειμένων που σας δόθηκαν):
α. την αξία της οικογένειας στον σύγχρονο κόσμο και
β. τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσατε εσείς από την πλευρά σας ως τα νεότερα μέλη της οικογένειας να συμβάλετε στην υγιή λειτουργία της.

Μονάδες 30

ΑΡΕΙΟΛΜΟ
Δάφνη - Άγ. Δημήτριος

Ε Υ Χ Ο Μ Α Σ Τ Ε Ε Π Ι Τ Υ Χ Ι Α ! ! !